

مشارکت روستایان در پروژه های منابع طبیعی

(شمال کشور)

دکتر سعید مقدسی

مدرس دانشگاه و کارشناس ارشد برنامه ریزی کشاورزی سازمان، مجل، مراغه و آ، خنیزداری کشور

سرشناسه: دکتر مقدسی، سعید، ۱۳۵۳، مدرس دانشگاه و کارشناس ارشد برنامه ریزی کشاورزی سازمان، جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور
عنوان و نام پدیدآور: مشارکت روستاییان در پروژه های منابع طبیعی (شمال کشور)، دکتر سعید مقدسی

مشخصات نشر: البرز کرج، انتشارات ملرد، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۶۹-۵۱-۲

سمیت بهره‌ست نویسی: فیبا

موضوع: منابع طبیعی -- ایران -- Natural resources

موضوع: روستایی -- ایران -- Rural development

موضوع: مشارکت اجتماعی -- ایران -- Social participation

موضوع: عمران روستایی -- Rural development

رده‌بندی دیویی: ۳۳۳/۰۹۴

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵/م/۴۷۰/۵ P

شماره کتابشناسی ملی: ۴۳/۵۹۷

نام انتشارات: ملرد (ناشر دانشگاهی)

نام کتاب: مشارکت روستاییان در پروژه های منابع طبیعی (شمال کشور)

نویسنده: دکتر سعید مقدسی، مدرس دانشگاه، کارشناس ارشد برنامه ریزی کشاورزی سازمان، جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور

صفحه آرا: سعیده محسنی

طراح جلد: مرتضی فرامرزی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۶۹-۵۱-۲ ISBN

چاپ: موسسه فرهنگی هنری روزنه روجیم

دفتر پخش مرکزی: تهران، ایرانشهر شمالی، کوچه مهاجر، پلاک ۱۶

۰۹۱۲۵۶۴۸۸۰۲

Nashr.melard@gmail.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
۱۲	پیشگفتار
۱۵	فصل اول
۱۶	منابع طبیعی
۲۲	طرح ها و برنامه های توسعه
۲۴	بررسی نظرات و دیدگاه ها و ارزیابی میزان مشارکت روستائیان
۲۶	مشارکت روستائیان
۳۴	نقش تفریحی های جنگل نشین
۴۱	بررسی و ارزیابی مشارکت روستائی
۴۳	فصل دوم
۴۴	درباره روستا
۴۶	توسعه روستا چیست
۴۹	استراتژی های توسعه روستایی
۵۰	استراتژی توسعه پایدار و سبک زندگی روستایی
۵۳	ضرورت توسعه روستایی در کشور
۵۹	نقش توسعه روستایی در توسعه
۶۰	الف) بعد اقتصادی
۶۱	ب) - بعد اجتماعی
۶۲	ج- بعد زیست محیطی
۶۳	د- بعد سیاسی و امنیتی
۶۴	راهکارهای توسعه روستایی در ایران
۶۵	جغرافیای منابع طبیعی
۶۸	تعاریف و مفاهیم مشارکت
۷۰	پیش نیاز های مشارکت
۷۱	عوامل مؤثر بر مشارکت
۷۱	الف) اعتقاد به مشارکت
۷۱	ب) بعد سازسانی مشارکت و وجود مؤسسات مشارکتی
۷۱	ج) فراهم نمودن اطلاعات کافی و ایجاد شبکه اطلاع رسانی
۷۲	د) دسترسی به منابع فنی و اعتباری
۷۴	سطوح مشارکت
۷۷	انواع مشارکت

۸۸	روش ها و رهیافت های ترویجی مبتنی بر کشاورزان (روستائیان)
۸۹	رهیافت ارزیابی روستائی مشارکتی
۹۳	رهیافت ارزیابی مشارکتی منابع طبیعی
۹۷	رهیافت تحقیق و ترویج نظام های زراعی
۱۰۰	رهیافت مشارکتی ترویج کشاورزی
۱۰۳	مشارکت روستائیان در طرح های منابع طبیعی
۱۰۶	موانع مشارکت روستائیان در طرح های منابع طبیعی
۱۰۷	زمنه های جلب مشارکت روستائیان در پروژه های منابع طبیعی
۱۰۷	الف) جنگلکاری و پارکها
۱۰۸	ب) جنگلداری
۱۰۸	ج) مرتعداری و تولید علوفه
۱۰۸	د) بهره برداری از منابع طبیعی
۱۰۹	ه) بیابانرزی (مطابق با بیابان زانی)
۱۱۳	فصل سوم
۱۱۴	نواحی رویشی ایران
۱۱۴	ناحیه رویشی هیرکانی
۱۱۶	ناحیه رویشی ایران تورانی
۱۱۷	ناحیه رویشی ارسباران
۱۱۸	ناحیه رویشی زاگرس
۱۱۹	ناحیه رویشی خلیج فارس و عمان
۱۲۱	حوزه های آبخیز
۱۲۴	جنگل های ایران
۱۲۸	مراعات ایران
۱۳۲	بیابان های ایران
۱۳۷	استان گیلان
۱۳۷	وجه تسمیه و پیشینه تاریخی
۱۴۱	مشخصات جغرافیایی
۱۴۳	مشخصات جمعیتی
۱۴۴	موقعیت طبیعی
۱۴۴	الف) -کوهها
۱۴۶	ب) -رودها
۱۴۷	ج) -انواع خاکها
۱۵۰	اقلیم

۱۵۳	پوشش گیاهی.....
۱۵۷	الف- جنگل.....
۱۶۰	ب- مراتع.....
۱۶۱	جاذبه‌ها و قابلیت‌های طبیعی و گردشگری.....
۱۶۶	ویژگی‌های اقتصادی.....
۱۷۱	استان مازندران.....
۱۷۱	وجه تسمیه و پیشینه تاریخی.....
۱۷۳	مشخصات جغرافیایی.....
۱۷۴	مشخصات جمعیتی.....
۱۷۵	موقعیت طبیعی.....
۱۷۵	الف) کوه‌ها.....
۱۷۶	ب) رودها.....
۱۸۱	ج) انواع خاک‌ها.....
۱۸۲	اقلیم.....
۱۸۶	پوشش گیاهی.....
۱۸۷	الف - جنگل.....
۱۸۹	ب- مراتع.....
۱۹۰	جاذبه‌ها و قابلیت‌های طبیعی و گردشگری.....
۱۹۱	ویژگی‌های اقتصادی.....
۱۹۳	استان گلستان.....
۱۹۳	وجه تسمیه و پیشینه تاریخی.....
۱۹۴	مشخصات جغرافیایی.....
۱۹۵	مشخصات جمعیتی.....
۱۹۶	موقعیت طبیعی.....
۱۹۶	الف) کوه‌ها.....
۱۹۸	ب) رودها.....
۲۰۱	ج) انواع خاک‌ها.....
۲۰۲	اقلیم.....
۲۰۶	پوشش گیاهی.....
۲۰۷	الف- جنگل.....
۲۰۸	ب- مراتع.....
۲۰۹	جاذبه‌ها و قابلیت‌های طبیعی و گردشگری.....
۲۱۰	ویژگی‌های اقتصادی.....

نتیجه گیری	۲۱۳
پیشنهاها	۲۲۱
منابع	۲۲۶

www.ketab.ir

مقدمه

منابع طبیعی هر کشور به عنوان یک ثروت ملی امروزه به عنوان معیاری برای سنجش میزان توسعه یافتگی کشورها تبدیل شده است. تحقیق به عمل آمده در رابطه با بررسی و ارزیابی مشارکت روستائی در پروژه های منابع طبیعی (سمال کشور با تاکید بر استان گیلان) صورت گرفته است. از لحاظ میزان و درجه کنترل، نحسوه گردآوری داده ها و قابلیت تعمیم یافته ها به شیوه پیمایشی، نظرسنجی انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق جامعه روستائی استان گیلان با حجم حدود ۱۰۵۰۰۰۰ نفر می باشد. با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه آماری برابر $n=124$ برآورد گردیده است ابزار این تحقیق پرسشنامه است که اعتبار محتوای آن توسط اساتید فن و صاحب نظران در مورد موضوع تحقیق تأیید شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای محاسبه پایایی ۹۹/۲٪ بدست آمد که نشان دهنده قابلیت اعتماد خیلی بالای پرسشنامه است. مجموعاً

۱۵۰ پرسشنامه در نظر گرفته و توزیع گردید که از این تعداد،

۱۳۲ پرسشنامه توسط اهالی روستاها تکمیل و عودت داده شد. تجزیه و

تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS ۱۸ انجام گرفت.

www.ketab.ir

پیشگفتار

روستا یک واحد جغرافیایی است که در آن پدیده های اجتماعی و طبیعی به طور چشمگیری در هم آمیخته اند، این درهم آمیختگی از ویژگی های مهم روستا و شاخص عمده ای برای تمیز شهر و روستاست، بنابراین جغرافیای روستا بر مبنای شناسخت هر یک از پدیده ها، آثار متعامل آنها را که موجب شکل گیری مشخص و چگونگی محیط های طبیعی و انسانی می گردد مورد بررسی و ارزیابی قرار داده زمینه های لازم را برای اجرای برنامه های توسعه و جلوگیری از تخریب، محیط طبیعی روستا فراهم می آورد. از طرف دیگر منابع طبیعی هر کشور به عنوان یک ثروت ملی فقط به نسل حاضر تعلق نداشته بلکه میراثی است که باید برای آیندگان باقی بماند و برای جامعه ای بهتر، باید در جهت حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری این منابع ارزشمند بیش از پیش کوشا بود. مشارکت در مدیریت منابع طبیعی ایران قدمت طولانی دارد. گستردگی عرصه های منابع طبیعی،

مشکلات اجتماعی و اقتصادی روبه افزایش، کمبود امکانات و منابع دولتی از یک طرف، ضرورت احیاء، توسعه، حفاظت و بهره برداری صحیح از منابع فوق از سوی دیگر، عاملی شده است که همه فرصت ها منابع و استعدادهای دولتی و مردمی در جهت تحقق اهداف مورد استفاده قرار گیرد. لذا جهت مشارکت روستائیان در پروژه ها و برنامه های توسعه امری اجتناب ناپذیر است. یکی از مناسب ترین شیوه بهره برداری صحیح از منابع طبیعی با کمک اقشار روستائی روستائیان امکان پذیر است. چرا که با ایجاد تشکل های روستایی و مشارکت دادن آنها در فعالیت های منابع طبیعی می توان وضعیت ناپایدار و در حال تحریک این منابع را به وضعیت پایدار رساند.